

KTU PVAI

NACIONALINIŲ APKLAUSŲ TYRIMŲ ATRANKOS LIETUVOJE

Mokslo darbuotojas Vaidas Morkevičius,
KTU Politikos ir viešojo administravimo institutas

2011 m. gruodžio mėn. 16 d., Kaunas

Projektas „Socialinių problemų stebėseną: Tarptautinės socialinio tyrimo programos įgyvendinimas“ (SPS) (finansuoja Lietuvos mokslo taryba, sut. Nr. SIN-15/2010)
Seminaras - diskusija „Tarptautinių tyrimų įgyvendinimo patirtis ir iššūkiai“

KTU PVAI

Apie ką?

- Kas atlieka nacionalines apklausas Lietuvoje?
- Kaip atliekamos: populiacija, imtis, grįžtamumas, nukrypimai
- Geriausia praktika?

KTU PVAI

Pagrindiniai vykdytojai ir tyrimai

- **Statistikos departamentas:**
 - Namų ūkių biudžetų tyrimai
 - Gyventojų užimtumo tyrimai (iš dalies paneliniai)
 - Vartotojų nuomonių tyrimai
 - Pajamų ir gyvenimo sąlygų tyrimai (iš dalies paneliniai)
 - Sveikatos tyrimai
 - Kiti (pvz., žemės ūkio struktūros tyrimai)

KTU PVAI

Pagrindiniai vykdytojai ir tyrimai

- **Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų agentūros (BT, Vilmorus, RAIT ir kt.):**
 - OMNIBUS („suneštinis balius“)
 - Lietuvos mokslininkų užsakomieji lauko darbų tyrimai
 - VU, KTU, VDU ir kt.
 - Užsienio užsakovai (lauko darbų tyrimai):
 - Eurobarometrai
 - Europos rinkimų studijos
 - Europos/Pasalio vertybių tyrimai
 - Kt.

KTU PVAI

Pagrindiniai vykdytojai ir tyrimai

- **KTU PVAI:**
 - Europos socialinis tyrimas
 - Tarptautinė socialinio tyrimo programa

KTU PVAI

Kaip atlieka?

- **Statistikos departamentas:**
 - Populiacija:
 - Gyventojų registras
 - Kitos (pvz., visuotinė žemės ūkio surašymo duomenų bazė)
 - Imčių planas:
 - Paprastosios tikimybinės atsitiktinės
 - Stratifikuotos ir klasterizuotos (dažniausiai pagal gyvenamą vietą ir jos dydį)
 - Imčių dydis: 5000-30000

KTU PVAI

Kaip atlieka?

- **Statistikos departamentas:**
 - Vykdymas: tiesioginiai interviu (kartais anketavimas)
 - Grįžtamumas: 62-90 proc.
 - Nukrypimai:
 - Atrenkami asmenys, apklausiami namų ūkiai
 - Netikslūs adresai
 - Netikslūs duomenys:
 - Pakeitimai

KTU PVAI

Kaip atlieka?

- **Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų agentūros (BT, Vilmorus, RAIT ir kt.):**
 - Populiacija:
 - Tiksliai nežinoma („visi Lietuvos gyventojai“)
 - Imčių planas:
 - Tiksliai nežinomas...
 - Reprezentatyvumas (kvotinės?)
 - Maršrutinė namų ūkių atranka (Lietuvos teritorija suskirstyta pagal gyvenamas teritorijas į stratas ir klasterius)

KTU PVAI

Kaip atlieka?

- **Viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų agentūros (BT, Vilmorus, RAIT ir kt.):**
 - Imčių dydis: paprastai nežinomas
 - Pateikiama informacija apie apklaustųjų kiekį
 - Vykdymas: tiesioginiai interviu (kartais telefoninės)
 - Grijžtamumas: paprastai nežinomas (30-40 proc.)
 - Nukrypimai:
 - Su pakeitimais
 - Kvotos

KTU PVAI

Kaip atlieka?

- **KTU PVAI:**
 - Populiacija:
 - Adresų registras
 - Imčių planas:
 - Stratifikuotos ir klasterizuotos (pagal gyvenamą vietą ir jos dydį) tikimybinės
 - Imčių dydis: 3500-5000
 - Vykdymas: tiesioginiai interviu
 - Grįžtamumas: 50-60 proc.

KTU PVAI

Kaip atlieka?

- **KTU PVAI:**
 - Nukrypimai:
 - Netinkami adresai – 20 proc.
 - Nesukontaktuoti – 10 proc.
 - Netikslūs adresai (daugiabučiai kaip vienas adresas)
 - Neseniai priskirti adresai kaimuose

KTU PVAI

Kaip reiktų atlikti?

- **Tik tikimybinė** imtis leidžia daryti statistines išvadas apie populiaciją?
 - Netikimybinių ir tikimybinių imčių rezultatų palyginimai neduoda „galutinio atsakymo“
- **Maršrutinės** atrankos:
 - Pigiausios
 - Beveik neproblemiška atlikti viešąjį pirkimą
- **Tikimybinės** atrankos:
 - Gerokai brangesnės
 - Problemiška atlikti viešąjį pirkimą

KTU PVAI

Kaip reiktų atlikti?

- **Moksliniuose** tyrimuose – **tik tikimybinės** imtys (JAV ir etaloninių tarptautinių apklausų praktika)
- **Stratifikavimas** pagerina imtį (beveik neatpigina):
 - Pagal gyvenamą vietą, lytį, amžių, išsilavinimą, etc. (Gyventojų registras)
 - Tik pagal gyvenamą vietą (Adresų registras)
- **Klasterizavimas** pablogina imtį (atpigina)
 - Tik pagal gyvenamą vietą

KTU PVAI

Kaip reiktų atlikti?

- **Adresų registras?**
 - Lengva gauti (3200 Lt + atnaujinimai 100 Lt)
 - Daug netikslumų (bet laikui bėgant mažės)
 - Menkos stratifikavimo galimybės
- **Gyventojų registras?**
 - Sunku gauti (bet mokslo tikslais galima)
 - Po 2011 m. bus mažai netikslumų (bet laikui bėgant daugės)
 - Geros (potencialiai) stratifikavimo galimybės

KTU PVAI

Kaip reiktų atlikti?

- **Rinkėjų sąrašai?**
 - Neįmanoma gauti?
 - Mažai netikslumų, bet kaip pasiekti asmenį?
 - Menkos stratifikavimo galimybės
- **Pašto sistema?**
 - Lengva gauti adresus
 - Daug netikslumų (paštininkų vietinės žinios)
 - Menkos stratifikavimo galimybės

KTU PVAI

Ačiū už dėmesį 😊